

lással, hogy mit és hogyan fognak tenni, majd a tényleges megoldás után kérjük, hogy értékeljék, hasonlítsák össze terveiket és cselekvéseiket. Ez a módszer nemcsak a szóbelin való szereplést segítheti, hanem segít megérteni a tanuló gondolkodását is, felismerni hiányosságait.

A felkészítés módszerei között természetesen gyakori a korábbi évek feladatlapjainak megoldása, saját feladatlapok összeállítása, de vannak, akik feladatokat készíttetnek a tanulókkal is. A munka része lehet a könyvtárlátogatás egyénileg vagy együtt, sőt az ismeretlen könyvtárban való feladatmegoldás is. Természetes része a készülésnek a kézikönyvtípusok és a konkrét kézikönyvek áttekintése, de vannak, akik tanítványaikat még a könyvtári munkába is bevonják.

A módszerek sokfélék lehetnek. Sokféle módszer lehet hatékony. De a felkészítés során ne felejtjük, hogy ez nem könyvtáros verseny, hanem könyvtárhasználati verseny!

A 2008/2009-es tanév

Az OPKM a 2008/2009-es tanévben is meghirdeti a versenyt. Az I. kategória témája *Az erdő*, a II. kategóriáé *A levegő*. A nevezés határideje: 2008. december 12. Az előzetes versenykiírás már elérhető a verseny honlapján (www.opkm.hu), és itt teszünk közzé folyamatosan minden információt.

A versenyévad újdonsága, hogy a döntő helyszínére pályázatot írt ki a versenybizottság. A pályázat célja a neves verseny számára méltó és alkalmas helyszín kiválasztása, az iskolai könyvtári munka elismerése. A pályázaton részt vehet bármely magyarországi iskola könyvtára településtől, iskolatípustól, fenntartótól függetlenül, amennyiben ebben a versenyévadban nincsen induló versenyzője, felkészítő tanára. A pályázatokat 2008. október 20-áig várjuk.

Ajánlott irodalom

Hock Zsuzsanna: Tradíció és innováció a tehetséggondozásban, A Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny szóbeli fordulói (2005–2007) In: Könyvtári Levelező/lap, 2008/2., 20–22. p.

Zsoldos Jánosné: Tíz év az országos Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny szolgálatában, Feladatsorok és elemzések, 1993–2003, Nyíregyháza, Kölcsey Gimn., 2003., 130 p.

Ugrin Gáborné: Könyvtárhasználati versenyek 1992 és 2007 között a közoktatásban, 15 év a Bod Péter könyvtárhasználati verseny alapítójának szemével In: Könyvtári Levelező/lap, 2007/6., 34–37. p.

Dömsödy Andrea
domsody.andrea@opkm.hu

„Amit az iskolai könyvtáros elérhet”

Beszélgetés Kalydy Zsuzsával,
a nyíregyházi Krúdy Gyula
Gimnázium könyvtárosával

A közelmúltban Beregszászra, a kárpátaljai magyar iskolai könyvtárosok nyári továbbképzésére kaptál meghívást. Előadásodnak a fenti címet adták a szervezők. Mi is az, amit elérhet egy iskolai könyvtáros?

Elsősorban, hogy szakmailag a legmagasabb szintig képezze magát. Én is képesítés nélkül kezdtem, s több lépcsőn át, de végül megszereztem az egyetemi diplomát is.

1966 óta vagyok könyvtáros, a hőskorszakban mint közművelődési könyvtáros kezdtem. Kacérkodtam a bibliográfusi munkával, módszer-

Diákjával a verseny után

Amikor neki mondanak köszönetet

tanos is voltam, de végül ráébredtem, hogy a legjobb lenne önálló könyvtárosként dolgozni, ahol – úgymond – a magam ura lehetek, és annyit dolgozhatok, amennyit csak bírok.

Ez a vágyad teljesült.

Így van. Ezt is elértem. A Krúdy Gyula Gimnázium könyvtárával teljesülhetett be a vágyam. Akkor sem inogtam meg, amikor legelőször beléptem az ajtón, és megláttam a könyvtárat; úgy éreztem, majdnem hogy a könyvek jöttek kifelé. Nem is beszélve a polcok alatt sorakozó dobozokról, amelyekben ömlesztve ott heverték a katalóguscédulák! Használhatóság, visszakereshetőség...

Évekbe telt az is, míg elhittem az iskolában, hogy nem biztos, hogy minden feladat a könyvtárosé, amiben a könyv vagy a könyvtár szó előfordul.

A tankönyvezésbe például a derekammal megbetegedtem. Ám a dobozostul hazaszállított katalóguscédulákat a betegágyban is rendeztem, s végül két év alatt sikerült az akkor 19 ezres könyvtár katalógusrendszerét kiépíteni: egy raktári és egy betűrendes leíró katalógust szerkesztettem. Boldogan könyveltem el magamnak ezt is.

Igyekeztem otthonossá tenni a könyvtárat, hogy végre valóban szeressenek odajönni diákok, tanárok egyaránt. Kiállításokat szerveztem *Iskolagaléria* címmel, ahol a mi rajztanárunk meg más tanárkollégák alkotásai szerepeltek: tűzzománc, fotó, gyöngyfűzés, a könyvtár régi könyvei. Sikerült odavonzani a látogatókat, az olvasókat. Szerencsére volt egy nagyon aranyos első évfolyam, ők igen szerették a könyvtárat. Legalább tíz olyan gyerekelem volt, aki ott sündörgött állandóan, mert „finom könyvtári levegő” van – mondták. Ők voltak azok, akik lelket

Öt éves a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárak Információs Egyesülete

öntöttek belém, mert bizony el-el voltam keseredve, amikor időnként ránéztem a könyvkupacokra vagy a törlésre váró könyvekre, hogy mikor látom az alagút végét. Sokat segítettek ők is – no meg azok a főiskolások is, akik könyvtári gyakorlatra jöttek – abban, hogy a könyvtár igazán könyvtár legyen.

Majd jöttek a könyvtári versenyek. Diákjaim nagyon lelkesen kapcsolódtak be az első könyvtári versenybe, „Mi nem maradhatunk ki!” jelszóval. Szép eredményeket is értünk el. Akkor még csapatversenyek voltak.

Átélttem egy iskolaépület-váltást költözéssel; az új épület felújítását a velejáró ki-bepakolással. Most gyönyörű a könyvtár, már büszkélkedni is merünk vele. Megengedték, hogy én tervezzem meg a bútort, én mehettem a kivitelezők után, a függönyt én vehettem meg. Persze, továbbra is az a szempontom, hogy a külsővel a belbecs is szinkronban legyen.

Névadónk Krúdy Gyula. Így a könyvtárban is van egy kiemelt Krúdy-polcunk, hogy ez nyomot hagyjon a gyerekekben és emlékezzenek rá, ki is volt ő. Készítettem egy ajánló bibliográfiát is Krúdyhoz. Ezt jól tudták használni a Krúdy könyvtárhasználati vetélkedőn is. Folyamatos feladatombnak tekintem, hogy minél több diákot nyerjek meg az olvasásnak, a könyvtárhasználatnak, vagy éppen a könyvtárhasználati versenyeken való indulásra.

Ez azért érdekes, mert a városban úgy ismerik ezt az iskolát, mint elit intézményt, és azt hinnék, hogy ez itt nem jelent feladatot.

Jelent, mert mindig lehet még jobb! Például a könyvtárhasználaton edződött gyerekek szívesebben szerepelnek versenyeken, magabiztosabbak, jobban tudnak tájékozódni, és biztos vagyok abban, hogy az értelmiségi létre is jobban felkészülnek. Nagyon sok visszajelzésem van volt diákoktól. Sokan vissza is járnak, s ez nagyon jól esik. Ezek azok az élmények, amelyek miatt azt mondom, hogy boldogan vagyok iskolai könyvtáros.

Akik rendszeresen jártak a könyvtárba, a balagási fényképekből ajándékoztak neked is, általában egy-egy idézettel a hátulján. Az egyik az alábbi gondolat olvasható: „Az a kertész, aki régen ily szemet oltott belém, mindörökre drága nékem, soha nem felejttem el.” Sok szeretettel Zsuzsa néninek, aki több mint tanár, több mint felnőtt, aki több mint pszichológus, aki több mint barátnő nekem. Kitytől 2004. április 27-én.

Vagy egy másikon: „A kellemes társalgó azért ritkaság, mert mindenki arra gondol inkább, amit mondani akar, semmint arra, amit a többiek mondanak, s mert nemigen figyelünk, amikor beszélhetnénk.” Sok szeretettel Zsuzsa néninek Ágitól a könyvtári „magánórák” emlékére, és hogy volt egy nyugalmas hely az örültek házában.

A kedves sorok írója a könyvtárosi hivatást választotta.

Ezt valóban meg kell könnyezni, ezek a szavak felérnek egy kitüntetéssel. Ha ilyen gondolatból sok van, akkor már nem is pályázik egy könyvtáros nagyobb elismerésre. Valóban így van ez?

Így van. Ezek csodálatos élmények, mert tudom, szívből jönnek és nekem szólnak!

A kollégák közül sokan tudják, hogy a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny és a te neved szorosan összekapcsolódik.

Ez így van... A szakmában hiányoltuk éveken ezelőtt azt a megmérettetést, ami bizonyítja, hogy a könyvtárhasználati ismeretek minden tudásterülethez, így minden tantárgyhoz kapcsolható, tanítható, mérhető. Ezért sokan boldogan üdvözlöttük az első megyei könyvtárhasználati vetélkedő meghirdetését, hiszen egy kicsit óhajunk beteljesülésének éreztük; szakmai kihívásnak tekintettük az azon való részvételt és a körülötte való bábáskodást. Jómagam hároméves iskolai könyvtárosi múlttal rendelkeztem, s ugyanennyi éves könyvtári szakkörvezetői tapasztalattal. A „kö-

zös múlt” és a lelkesedés természetessé tette, hogy a Krúdy nélkül nem lehet meg egy ilyen vetélkedő!

És az eredmények?

A megyei versenyeken mindig nagyon szépen szerepeltek a diákjaim. Igyekeztem minden korcsoportban versenyzőket indítani. Legalább egy első vagy egy második helyezést szinte minden évben elértek. Az országos versenyekre sem panaszkodhatok. Ott is értünk el első helyezést, második és harmadik helyezést, és majdnem mindig sikerült benne lennünk az első nyolcban.

Tudjuk, hogy az országos középiskolai tanulmányi versenyeken szép eredményeket elérők bizonyos pontszámmal vagy éppen felvételi nélkül kerülhetnek be egyetemre, főiskolára. Ezen a területen van-e valamilyen eredmény vagy előrelépés a könyvtárhasználati versenyeken részt vevők esetében?

Sajnos nincs. Mi azt hittük, azzal, hogy 2003-ban sikerült elindítanunk a 16–18 évesek kategóriáját, lépések választanak csak el bennünket attól, hogy a versenyen legjobban szereplők ugyanolyan kondíciókkal juthassanak be esetleg egy könyvtár-informatika szakra, mint a többi tantárgy versenyzői. Sajnos ennek már a reménye is elszállt.

A könyvtári órák presztízse továbbra is gyenge, a könyvtárhasználati ismeretek tanítása még mindig nem szerepel kellő súllyal az iskolákban. Amíg itt nem lesz változás, a fenti kérdésben sem tudunk előrelépni.

Ezek a hosszú éveken át tartó vetélkedők, versenyek szorosabb összetartást, összetartozást is eredményeztek a megyebeli kollégák között. Közös kerestétek a helyeteket a könyvtárosok és a pedagógusok között egyaránt. Mi lett ennek az eredménye?

Folyamatosan azt tapasztaltuk, hogy az iskolai könyvtárost a tanárok között csak könyvtárosnak tekintették. Ha „csak” könyvtárosok között voltunk, ők tanároknak (pedagógusnak). Ez az érzés vissza-visszaköszönt. Olyan „joghézag-nak” (egy kolléganőnk találó kifejezésével élve) éreztük mindig magunkat. Szerettük volna, hogy jobban odafigyeljenek ránk, hogy anyagilag és erkölcsileg egyaránt jobban megbecsüljenek bennünket.

Ennek az önmagatokra való odafigyelésnek lett az eredménye, hogy megszületett a Scola Téka Iskolai Könyvtárosokért Alapítvány.

Igen. A 2001/2002-es tanévet nyitó megyei szakmai értekezleten vettem fel néhány kolléganővel egyetértésben az alapítvány ötletét. Azaz a céllal, hogy figyeljünk oda egymásra, ismerjük el az arra érdemesek munkáját, segítsük a továbbképzések szervezését az iskolai könyvtárosok, saját magunk számára. Tehát egyfajta önmenedzselő alapítványra gondoltunk. Az ötletet az addig még be nem avatott kollégák is támogatták, és ebből született meg az alapítványunk.

Az alapító szerepét *Zsoldos Jánosné* vállalta magára, aki a megyei szaktanácsadó is volt, és miután ő a Kölcsey Gimnáziumban dolgozott, az iskolai könyvtárosok bázisintézményében, adott volt az, hogy a székhelyünk a Kölcsey iskola, illetve annak könyvtára legyen.

2002 októberében bejegyezték az alapítványt. A kuratórium elnöke *Kaluczai Lajos*, az iskola igazgatója lett, titkára jómagam, a harmadik kuratóriumi tag pedig *Huba Péterné*, a Vasvári Pál Gimnázium könyvtárosa.

Mik voltak az alapító okiratban megfogalmazott alapvető célok?

Alapvető céljaink között szerepelt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei iskolai könyvtárosok szakmai tevékenységének segítése, értékelése, az olvasóvá nevelésben, a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatásában, a tehetségnevelésben élen járók munkájának értékelése, elismerése, a nyugdíjba vonuló iskolai könyvtárosok életpályájának méltatása. Kiemelt tevékenységként jelöltük meg az olvasóvá nevelést, képességfejlesztést, az olvasás és a könyvtárhasználat népszerűsítését, tehát az ismeretterjesztést is.

Hogyan, milyen formában képzeltétek el ezeket az elismeréseket?

Pályázatot írtunk ki *Scola Theca* elismerésekre a pályakezdők, az olvasóvá nevelésben élenjárók, tehát a derékhad és a nyugdíjba vonuló kollégák kategóriájában. A pályázatokat az intézményvezetők adták be. A pályakezdő könyvtárosok elismerésként ezüst gyűrűt és oklevelet, a derékhad smaragdköves gyűrűt és oklevelet, a nyugdíjba vonuló kollégák rubinköves gyűrűt és oklevelet kapnak.

Ezek nagyon szép dolgok. Tudjátok folyamatosan finanszírozni ezeket az elismeréseket?

Számolunk a kollégák adójának egy százalékával és egyéni befizetésekkel. Külső támoga-

tónk nincs, de igyekszünk pályázati lehetőségeket is megragadni. Elmondhatom, hogy eddig minden évben sikerült kiadni az elismeréseket. Az elmúlt öt évben tíz kolléga munkáját tudtuk elismerni. Futotta a pénzünkből a versenydíjakra, pályadíjakra (óraterv-pályázat) is.

Bizonyára a megye határain is túljutott már e kezdeményezés híre. Találtak követőre valamelyik megyében?

Bár az alapítványunkról hírt adtam a *Köznevelés* című lapban, nem tudok róla, hogy akadt volna követőnk. Ám nagyon bízom abban, hogy lesznek azért olyan megyék, ahol szintén fontosnak tartják, hogy az iskolai könyvtáros kollégák maguk közül az arra érdemeseket elismerjék és tevékenységüket propagálják.

Örömmel mondhatom, hogy a határon túli iskolai könyvtárakkal is sikerült a te közreműködéssel élő kapcsolatot kialakítani. Ennek egyik programjaként közös továbbképzést szerveztünk Szurdokpüspökiben. És a mostani interjú apropóját adó felkérés is ezt a kapcsolatot erősítette.

A továbblépéseket illetően milyen terveitek vannak? Merrefelé indultok a továbbképzések, a versenyztetés, a kapcsolatok bővítése terén?

A *Bod Péter* verseny megyei díjazásában továbbra is részt szeretnénk vállalni. Továbbra is szeretnénk közös programokat szervezni a határon túli és a megyebeli iskolai könyvtárosok részére a *Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárral* és a *Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvánnyal*, melynek szintén alapító tagja vagyok. Tehát terveink vannak!

Most életerednek egy nagyon fontos állomásához érkeztl. Négy évtizedes könyvtári „szolgálat” után a pihenést választod? Mivel kívánod tölteni nyugdíjas éveidet?

Világéletemben tevékeny, mozgékony, ügynevezett nyüzsgő ember voltam, vagyok. Tehát a válaszom: nem. Bővebben: tovább szeretnék dolgozni az alapítványokban. Szívesen vennék részt továbbra is a könyvtári versenyekben, felkészítőként, szervezőként. Jobban el szeretnék jutni olyan rendezvényekre, programokra, amelyekre eddig esetleg nem jutottam el. Nem fogok unatkozni, az biztos.

A kollégák és a magam nevében is nagyon jó egészséget kívánok további terveid megvalósításához!

Vraukóné Lukács Ilona